Pole Kosovo.

Historicko-romantický obraz od P. Chochoulíka.

IV.

(Pokračování.)

I chtěl pokročiti, aby se jasněji přesvědčil o pravdivosti důmínky své, an jej Milan za ruku uchopiv, zadržel. Vyňal on kyrysem okraj praporu, ukazuje jej spolubojovníku svému.

"Hvať Sáva a Srbsko!" zajásal Ivan radostně, "neshyne národ, ale jako potud, splní se i v budoucnosti proroctví svaté; vlásti bude opět prapor křížů vítězně nad polměsícem, až splatí národ utrpením svým za hříchy otcův!"

Polibiv okraj praporu, položil ruce Milanovi na rámě. "Tedy tobě je národ povinen za budoucnost svou!" ptal se.

"Ne mně," dí tento, "tam leží chrabrý bojovník, který ani v smrti neopustil svěřený mu klenot."

"Nechť jej oslavují za to na věčnosti rekové zbynulí," praví Ivan, "my jej budeme mstíti na semi, jej a Srbsko!"

"Ztroskotána tedy vlast!" ptal se Milan.

"Pokud národ žije, bude míti vždycky vlast," odpoví Ivan, "a Bajazet nevyhladí jmeno srbské z knihy národů."

"Bajazet," opětuje Milan, "a Mileva!"

"Drahý pobratime!" vyhýbá se Kazančič přímé odpovědi, "pamatuješ se ještě na svou přísahu v zahradě Prizrenské?"

"Vím, vím," dí temně Milan, "Srbsko v porobě, Mileva na věky pro mne ztracena!"

"Což nevěříš v Boha?" dí Kazančič s jemnou předhůzkou, "že pochybuješ o životu věčném a o shledání se po smrti?"

Hluboce povzdychnul Milan, a skloniv hlavu svou na rámě pobratimovo šeptal: "Jsem umdlen, pobratime. Vše jsem najednou ztratil, vlast i milenku, což může býti ještě trpčího? Povídej dále, jsem na vše připraven."

"Když třetí den bitvy se již chýlil ku konci," počne po chvíli vypravovati Kazančič, "když již i car Lazar uprostřed bohatýrů svých dokrvácel, zpomněl jsem si na přísahu, danou blahoslavnému vojvodu Obiličovi před slavným skonáním jeho, že chci hájiti rodinu carskou. Se zbytkem lidu svého uhánim ke Prizrenu zpět, nestíhán od Bisurmanů, neb oni sami vítali hodinu odpočinku.—"

"Brankoviči, Brankoviči!" zvolá zlostně Milan.

"Kletba naň i na celý rod jeho!" přisvědčí Kazančič. "Bez jeho zrady by ni jeden Bisurman nehledal zpáteční cesty přes Balkán."

"!" pozvedl Milan hlavu, a oko jeho plálo zimničným zápalem, "pravils, že budeme mstíti padlé bratry na zemi, — Dobře, ale první padne jim v žertvu Brankovič, ten zrádce horší než Bisurman, není-li pravda, pobratime drahý! že první padne Brankovič?" dotíral.

"Brankovič již zakouší muka pekelná," odpoví Kazančič.

"Tedy mrtev!?" zvolal Milan v udivení, "ale —" zarazil se najednou, "snad neumřel smrtí bohatýrskou?"

"Spravedlivý jest Bůh!" dí Kazančič vážně, "zhynul jedem, otráven jsa Bajazetem samým!"

"Haha!" zasmál se Milan, "zpráva ta zhojila rány mé na těle i na duši, zrádce zhynul smrtí psí, spravedlivý je Bůh!"

"Ale Mileva tvá je cenou, že Bajazet sám mstil národ na zrádci jeho!" odpoví Kazančič kvapně.

"Brankovič mrtev," vece temně Milan, "národ v porobě, neublídám více Milevy na zemi."

S podivením hleděl naň Kazančič, nemoha pochopiti, že tak chladně přijímá pobratim jeho zprávu proň tak strašnou, ale byla to chladnost člověka, jemuž všechny naděje již pouzvadly, a on zřejmě ví, že neuzří v životě nic jiného, leč suchou vyprahlou poušť; jest to chladnost zoufalosti.

Byl to poslední odkaz Obiličův," pokračuje Kazančič dále, nedada ni slovem podivení své nad zdánlivou chladností Milanovou na jevo, "s nímž se Vukosava v noci před bitvou do Prizrenu odebrala. Jak mite výsledek bitvy znám byl — a věděli již o smrti Obiličově i Lazarově před příchodem mým — poslala Vukosava posty k Bajazetu, on ke všemu svolil; Brankovič oloupen o medě zrady své, Štěpán Lazarevič je knížetem Srbským, a co toto povídám, je Mileva na cestě do Drinopole, kamž Bajazet po bitvě se obrátil."

Křečovitě sevřel Milan ruku Kazančičovu při těchto slovech, a tento pokračoval, že se neprostetelně opět dotkl nejbolestnějších rány pobratima svého, zamítal se.

"Štěpán Lazarevič knížetem srbským," opakuje po chvíli Milan, "tedy již na skrom!" ptá se.

"Carstvo srbské zhynulo zde, na poli Kosova," odpovídá Kazančič.

"Já se zrodil v carstvu," mluví Toplitanin pohroužen jsa v myšlénkách, "v carstvu jsem žil, o despotu srbském nev m, který tak dlouho potrvá, pokud se Bisurmanu líbiti bude, —"

"Z dole mi mluvíš, pobratime můj!" pleská Kazančič.

"Síla srbská je slomena," pokračuje Milan, "my stojíme na hrobě jejím—ha! veliký to hrob!" vytrhnul sám sebe, po pláni se porozhledna. Zachvěl se Kazančič, zachvěli se soudruhové s ním přišli, jenž byli volně až k nim samým přistoupili; Milan mluví dále: "V národech žije Bůh, a Bůh vstal v synu svém třetího dne z mrtvých, i národ srbský bude někdy slaviti svoje vzkříšení!"

"Bůh to dá, on to dá!" zvolali bezděčně všichni, sklánějíce hlavy a žehnajíce se křížem svatým.

"Nesmí však národ zůstati v nečinnosti," mluví Milan dále, "nesmí zapomínat na slávu předků, sic umře na věky. Kdo se mnou souhlasí, přísahej věčnou nenávist Bisurmanstvu pro sebe i pro své potomky!"

"Přísaháme!" zvolali nadšeně všichni.

Kazančič se vrhl v nadšení v náruč Milanovu, tiskl ho k prsoum, a líbal ústa jeho: "Dává slova citům mým! Hoj, třeste se Musulmani, věčnou válku vám!"

Milan se schnul k zemi, nabral třikrát vlhké od krve prsti, a hodil ji třikrát na tři strany: "Odpočívejtež v pokoji, bratři, padli za víru Kristovu a za svůj národ pravoslavný!"

Jedním okamžením stanuli všichni jezdci na zemi, shýbali se k zemi, nabírali prsti, a házejíce ní na tři strany, modlili se po Milanu.

Milan vyšvihnuv se na koně jezdce nejbližšího, vyňal ze záprsí prapor posvátný, a rozvinuv ho, držel ho v ruce, nechaje ho tak vlátí nad mrtvolami padlých bratrů po celý čas, co po pláni Kosovské jeli, a jeli oni krokem volným, než stanuli u paty hor Šardagu. Tu se ještě jednou ohlédli za sebe, vsáli do sebe vítr přes osudné pole Kosovo vanoucí; Milan zvolna svinul prapor, a opět za záhadří schoval.

"Nezadujeť více větrem dříve, až znova Srbsko z mrtvých křísiti se bude," pravil při tom hlasem temným.

I tiskli si nyní vespolek ruce, a Kazančič zvolal hlasem silným, že jej vítr daleko po vůkolí roznášel, až se ním ozvěna v horách probudila:

"Tedy v boj, bratří, ve věčný boj s bisurmanstvem, bojovníci Kristovi!"

A švihnuv koně, uháněl v hory; za nedlouho zmizela v horách družina celá.

Mileva.

Historicko-romantický obraz od P. Chochoulíka.

I.

Blankyt nebes se rozžehnul pod vedrem slunce poledního, jest dušno, mrtvo; ba zdá se, že vidíš vlnky vzduchu, jak veslují olověnou perutí po žhoucích paprscích slunce vždy níže a níže se sklánějíce, až se zavěsí ve vrcholcích a na větvích sosen, modřínů a doubin, jenž pokrývají temena a boky Balkánu; ah! a jakého půvabu dodají nyní ty páry těžké tomu stromoví, na němž schlazeně se nyní houpají v průhledných, z barev opalů a rubínů a smaragdů setkaných obláčcích, ne jinak, než jako kdy panny pohrávají závoji svými v milostném laškování. Ale tam po té daleké pláni je pusto i mrtvo, jakoby Samum po ní poletoval, před jehožto plamenným dechem se i brouk pod trávou skrývá, a i ty zahrady růžové a háje jasmínové, jenž střídavě s bujným pažitím planinu kryjí, osamotněly; těžkoť motýlu i včele, poletovati v tom vedru. A přece jaký to půvab, jaký to rozkošný pohled i nyní na celou krajinu, na Drinopol, s jeho pláncoutmi polměsíci na minaretách a kioskách, nad branami města i na mrtvém Bajazetu padlého. Sluneč již bylo překročilo šíru poledni, již plaje po západní klenbě nebes, a živo počíná bíti v přírodě, smysly ještě ničeho nevnímá, a přece cítíš všeobecné se probouzení, ta lesy na temeně i po hrotech hor zavlní, zašumí, — ty kotouče páry, jenž se potud na vrcholích stromů byly houpaly, rozplynou co bubliny vodní před vánim větru, který lesem duje, planinou vane, zatetelí se keře růžové, zachvějí se květy jasmínové, a jako kouzlem probuzen, mžikem se ozývá všudy život tisícerý.

Ba i tam za brány Drinopolské se najednou vyřítí čatě epoteů na planinu, že ku kratochvíli a hrám, tíž patrno. Na křepkých koních buď co havran černých, neb sivých, co stříbro se lesknoucích, vyjíždí to skvostná družina bohatýrů. Turbany bohaté drahým kamením protkávané dobře sluší k těm snědým, podlouhlým tvářím, ty kyrysy s šupin zlatých neb stříbrných přiléhají těsně ke kyčlím, svěšest oudů prozrazujíce, více z návyku a jen pro pych houpá se kažkému po boku bohatý jatagan, tomu s rukovětí slonovou, rubíny skvostně vykládanou, onen se pyšní pochvou skvostnou z červeného aksamitu, na němž průpovědě koranu uměle vyšité jsou. Kaftaníky s širokými rukávy, se skvostným lemováním, jedinou jen sponkou z předu spjaté, vlají větrem co křídla pestrobarevná, luk i toulce s šípy z péří pávího zachrastí na plecích při každém poskoku koně. Jest to nádhera a přepych, že nevědět, čemu se více diviti, té skvostnosti šatstva, čili té obratnosti jezdců, jenž sotva že na pláň byli vyjeli, harcovati počali v obratech smělých, odvážných, jeden druhého předčiti se snaže ve hře bohatýrské; a to vše, by jediný jen pohled pochvalný získali sobě paní vznešené, která na komoni co pěna bílém, skvostnými čalouny pokrytém, skromnou, jako tělesní stráží, družinou obklopena, volným cvalem po pláni uhání. Aj ta družina nejbližší paní této, patrně to velitelky celého bohatýrstva, jak se různí od ostatních, jenž po pláni ve vždy odvážlivějších hrách se zkoušejí. Patrnoť, že v kolébku jejich nesvítilo palčivé slunce ni Balbeku, ni Arabie, proto nevysmahly oudy jejich na paprscích jeho, ale jsou mohutné, složité, plece silné, prsa široká, a přece je viděti při každém pohybu, že i jim neschází živnost i obratnost, a že by se vyrovnali oněm v každém zápasu, kde ne síla, ale hbitost tělesná rozhoduje. Šišáky místo turbanů kryjí hlavy jejich, kyrysy jejich z postříbřených plátů sloužíť tak dobře k okrase, jako by se hodily i k obraně v tuhé seči, že však sobě na rozkaz velitelky k seči byli nevyjeli,* nezvratným důkazem jsou palcáty lehké, stříbrem uměle kované, jenž po pravém boku se jim houpají, jest to již z návyku, že pravice jejich čas od času bezděky svírá držiště palcátu, neb jej zamilovaně hladí; za širokým pasem, nejbohatším to kusem úpravy jejich a nejskvostnějším, zastrčeny jsou handžar i kynžal, a přese všechno přehozeny jsou vzdor vedru kožíšky temnobarevné, buď kratší, buď delší, dle vkusu každého jednotlivce. I koně jejich jsou kostnatější, a nezdají se býti tak rychlí v poskoku, jak družiny ostatní, proto snad se nevpouštějí jezdcové tito v zápas o závod s družinou ostatní, aneb pohrdají těmi hrami bohatýrskými, že na ně tak lhostejně, nevšímavě patří, snad je také povinnost jejich jen k stopě velitelky víže, že vždy v zápětí jí ostávají. Jenom dva jsou, jenž, poněkud od ostatních se lišíce, jí, ačkoliv o něco v pozadí, přece skoro po boku jedou, tu krokem, tu cvalem, dle rozmaru jejího. Jeden v pravo jedoucí, muž to sice v síle rozvité, údů mocných, a přece tak lepých a souměrných, že se vzor sloužiti mohl síly a krásy mužné, liší se od ostatních jen tím, že nikdo okrasy nemá ani na šatě, ani na zbroji své, ba i pas jeho byl černý, jedině se stříbrným lemováním; zamyšleně, ba zádumivě hledí před sebe, kdykoliv ale spatřuje, že paní průvodkyně s nadšením na hry bisurmanské družiny pohlížejíc, tu kynutím hlavy, tu ruky, tu potřením koně co cval chvíle vadává obratnosti neb odvaze toho buď onoho, tu vyšlehne z černého oka plamen nevole i tvář se zardí, a pohleděv zasmušilé stranou na hry kratochvilné, stkví srak na velitelku s bolestnou předhůnkou.

Neadě sobě všímati ona pohleděv těchto, neb vždy více jímají hry ty bohatýrské pozornost její; zastavte najednou koně, tleskne rukama a obrátíc se k průvodci svému v pravo, ptá se s nadšením:

"Viděls Omar-bega, jak šípem růži s keře srazil, a ji v největším koně poskoku se země zdvihl? Rci sám, zdali ty, aneb ti tvoji cos podobného dovedou?"

"Ti moji jsou i ti tvoji, paní sultanova," odvece tepce tázaný, "a ti moji dovedou srazíti leb od trupu v doskoku, a obratem zdíž leb ten v hrsti jejich."

Pokrčivši paní ramenoma: "My sobě neporozumíme nikdy," praví, "nehodíť se růže a jasmín Drinopole na hory Šardagu, ani v divoké nivy Šumadie, nemožno tedy i tobě souditi o ceně jejich; v tom Manuel mi lépe poslouží," obrátila se k průvodci v levo.

Byltě to mládec teprva na prahu let jinošských, údů štíhlých, stojící, skoro panenských; skvostný oblek jeho byl tak nápadný, jak si toho miluje rozmar ženský při dětinných milostnících svých.

Avšak jediný jen pohled na pravidelný, krásný obličej, ve velké, temné oko jeho, jenž pod vysokým čelem jakýmsi tajuplným ohněm plálo, byl již důkazem, že duch jeho byl předstihl leta pacholetská, že uzrál dříve na slunci jižním, jako dříve uzrává ovoce stromů, a schopen jest již dojmů, vášní a bouří, jakové se teprv duchu jinošskému co tajuplné pohádky objevují.

I utkvěl ohnivěji zrak jeho na paní, s níž ho byl bez toho ani nespouštěl, a měkkým, skoro chvějícím se hlasem odpověděl:

"Což mne se ptáš, hosudarko, paní má? vždyť víš, že co tobě se líbí, jest i zalíbením mým, co ty zavrhuješ, i já v ošklivosti mám, jáť nevidím, leč odleskem nebeským očí tvých."

Paní se zarděla na slova tato, a sklopila oči; jindy jí působívala slova taková kratochvíli, co žvatlání dětské, nyní před tím průvodcem přísným, po boku pravém jí jedoucím, se zapýřila nad takovýmto podivným žvatlánim dětským.

"Ten kluk!" rozzlobil se průvodce přísný, "jest vidět, že to ovoce toho červivého stromu, dítě toho zkaženého dvora Cargradského, a potom se divme, že říše řecká tak rychle k úpadku se chýlí, když synové její se nevychovávají za muže, jen za skety haremu. Nezávidím takového společníka tobě, paní sultanova, ale lituju tě, že obliby nalezáš na něm."

"Hoj!" vykřiknul potupený mládec, že div bylo, že se mu prsa nerozskočila vykřiknutím tímto, a ocel krátkého jataganu jeho se zaleskla v ruce jeho, a koně obrátiv, chtěl ve vášni své vrhnouti se na tupitele svého.

"Manuel!" pravila paní hlasem káravým, a mladec ten v této hrozné, skoro bezmyslné vášni své zkrotnul najednou při hlase tom, zachvěl se při pohledu, hlas ten doprovázejícím, svěsil hlavu, a slza se zaleskla v oku jeho: "Mně, v purpuru zrozenému, vnuku carů řeckých, mně taková slova mluví pacholek ten, nehodný líbati obrubu šatu otroka, jenž bránu paláce otců mých střeží."

"No, chlapče!" dí pochvalně přísný kárátel, jenž byl slova Manuelova neslyšel, "ještě zavřiti může krev tvoje, ještě by z tebe mohl býti muž, kdyby muž, a ne ženská, tě měl pod svou dohlídkou."

"Vojvodo Kazančiči!" pravila paní v nevoli, hrdě hlavou pohodivši, "ty zapomínáš, že již nemluvíš s dcerou Lazarovou, jejž jste, cara svého, v zpupnosti své měli za prvního mezi sobě rovnými, ale s ženou Bajazeta, sultana a pána vašeho."

Kazančič odpivnul potopě: "Tolik já si dělám z panství jeho nad námi. On panuje nad tebou, nad bratrem tvým a všemi, jimž milejší pohodlí v hanbě, než obtížná, ale slavná neodvislost; otec tvůj nikdy by neklonil šíji svou pod jho pohana, a bez zrady Brankovičovy, toho muže ses ty tvá, nikdy by se nevychloubal prokletý Bisurman vládou nad křesťanem pravoslavným."

"Mnoho sobě dověřuješ v shovívavost mou," pravila paní v nevoli, že tice se jí temněji zhavrily a oko hrozivým leskem zplanulo, "že na tomto místě, uprostřed seidů*) mých taková slova mluvíš ke mně, která jsem tolem i skutkem paní padišahovou, jehož jediné kynutí při světa zničit může; on není pánem bratra mého, jest mu pouze ochráncem, aby on bez obavy před spupností vojvod svých nad slavnou Srbí vládnouti mohl."

Oko Kazančičovo utkvělo skoumavě, skoro v udivení na paní: "Kdybych neviděl, neposnul bych podle slov tebe, paní sultanova," vece pak, "onu Milevu, dceru Lazarovu, jehož srdci nejmilejší's byla, která's nejednokráte v objetí pobratima mého přisahala, že láska tvoje k němu, k vlasti a vlasti svaté i přes hrob potrvá."

Mileva svěsila hlavu, a Kazančič, nevšímaje si toho, pokračuje ve výčitkách dále: "Ale ovšem, i ty jen ženská jsi, pro hračku lesknavou zapomínáš na lásku mladosti, která prý co polibení andělské srdce i dráhu panenskou rozechvěje; já dím prý, neb jsem chránil se, uváznouti v okovech těch svůdných, jenž i nejsilnějšímu muži odjímají samostatnost jeho a hoře mu připravují; tys brzo zapomněla v objetí Bajazeta, při rozkoších haremu, při jeho kratochvílích na Milana, jenž stál v řadě prvních reků Srbska, hoden státi se zetěm carovým."

Při zpomínce této zavlnila se mocně hádra panina, hluboké vzdechnutí vanulo přes rty její, a slzou zarosené oko obrátila na kárátele, který, proudem řečí své unešen, dále mluví:

"Krása a křehkost dostaly se ženě za podíl, nebezpečné to dary pro ni, tím nebezpečnější pro muže, krása ho učiní otrokem svým a křehkost jej vrhne dříve nebo později v hoře a pykání. Žena, sestra tvá, svedla Brankoviče, vojvodu druhdy proslaveného, že zradil Boha svého, cara svého i vlast svou, že klet bude, pokud jeden Srb jen žíti bude: a ty, paní sultanova, zapomnělas pro hříčky takové" — okázal na družinu tureckou, po pláni v odvážných hrách těkající — "na muže, který první city srdce tvého přivedl k rozpuku, jak jarní dech rozvíjí poupě růžové; pro lichou slávu, býti matkou dětí Bajazetových, slouti ženou jeho, první mezi otroky a otrokyněmi jeho, zapomnělas na slávu minulou otců svých a vlasti své, zapomnělas na víru —"

"Vojvodo!" vskočila mu Mileva opravdově do řeči, "pokud výčitky tvoje pouze mne se týkají, zapomínám na ně pro památku na doby blažené, doby zašlé, v nichž volno mi bylo naslouchati šeptu milostnému pobratima tvého; ale mluvíš li o Bajazetu, nezapomínej, že nebezpečno dráždíti lva ve vlastním doupěti jeho; já se stala ženou jeho proti vůli své, vydána byvši v ruce jeho, aby Brankovič nezažil ovoce zrady své, ale ctím a miluju ho nyní pro velikost ducha jeho, která mi popouští, velebiti Boha mého dle zákonů otců mých, která Srbsko nechtěla pokořiti v prach pro lásku ke mně; proto netrpím nižádné pohanění ani jmena, ani důstojnosti jeho. To pamatuj sobě, vojvodo, nechceš-li na kynutí moje zničen býti."

"A kdo mne by mohl zničiti? ti tady?" okázal s potupným ousměškem na seidy její, "jdiž, jdiž! nejednou jsem je utíkati viděl před válečným rykem svým a Milanovým, když se osmělili, stíhati orly Balkánu v hnízdě jejich, ptej se o tom muže svého, toho Bajazeta, kolikráte jej vyburácely zprávy o činech našich z tupých rozkoší haremu jeho, ptej se ho, proč radostí zajásal, když jsem s junáky svými se blížil ke službě jeho — ale počkej!" přerval najednou řeč svou, "vidíš tam, jak marně seidové tvoji se snaží svaziti růži s šípu do povětří vypuštěného!" ukázal ku předu, a koně pětiv ve cval, letmo ku předu se žene. Bylitě seidové bisurmanští v rozmaru růži na šíp nabodli, a pouštějíce šíp s růží do povětří, zkoušeli se, komu se na podaří, srazíti růži s šípu v letu jeho, aby jí přinesl velitelce, co dar úmilosti své, a obdržel v dík nejvzácnější, pochvalné její uznání.

Kazančič, ku předu mezi družinu bisurmanskou ohánějc, vyňal z toulu šíp, který nebyl pávím peřím sice okrášlen, ale to však mu dodávalo neklidné péři sokolí větší lítavosti, a koně nezastaviv, vypustil jej s luku, poslaný šíp s růží, ve výšce na paprscích slunce co hvězda se třpytící, na dvě půle rozsrážen padal v kotoučích dolů.

Zavzjekli junáci vojvodovi, v pozadí za velitelkou jedoucí; seidové ale utichli v hiaholu svém, stichnutím svým vzdávajíce pochvalu střelci obratnému.

"Mashallah!" zvolali jedni v obdivu.

"Vždyť to Kazančič!" pravili druzí chladně, jakoby to ani jinak nemohlo býti.

Tento však, lhostejný při jásotu junáků svých, jako při střelmě, až tichá, pochvale seidů bisurmanských, žíšavi koně svého v nejprudším poskoku, aby zachytil půli šípu s růží, než k zemi dopadne; tu, jako stín oblak, mihne se v oku jeho postava Manuelova, a jen nedospělost vzrostu jeho mu překazila, že neodňal Kazančičovi cenu vítězství jeho; neb tento byl již růži zachytil, když Manuel, ve třmenu se vypínaje, po ní dosahoval.

"Hoj ty klouče!" pravil pak vojvoda, ne příliš hněvivě, "což těžiti chceš tam, kde's nesel? ovšem, ovšem, jest to již obyčej rodu tvého, cizé činy slátati na slávu svou; ale ty's obratný a smělý, a mohlo by z tebe něco být, vzdor krvi tvé, pod správou mužnou."

A obrátiv koně, cválal k Milevě zpět, anaž byla státi zůstala, dívajíc se na vítězný zápas Kazančičův se seidy jejími ve hře kratochvilné.

Zahanben, se svislou hlavou hleděl za odjíždějícím Manuel: "A nyní se dostane vděku milostného tomu barbaru, jemuž by kus slaniny a džber vína milejší byl, než vděkuplné usmání rtů jejích," pravil sám k sobě potupně a zlostně, "a já tu stojím zahanben přede všemi, že ruka moje ještě nesesílila k natažení tětiva, ačkoliv mám odvahy dosti, umříti pro jeden její úsměv milostný," pravil mládec ten vášnivě, "ale přijde doba, přijde," těšil sám sebe, "v níž se mi dostane odměny za horoucí oddanost mou, i zapomenu potom na potupu, která se stala mně, v purpuru rozenému, vnuku Palaeologů, že jsem za rukojmě Bajazetu vydán, sloužil co panoš — a kdož by jí nesloužil rád?" pozdvihl hlavu, a oko jeho planulo opět tím sžírajícím ohněm vášně předčasné; pak s pohrdáním vůkol se ohlédnuv, vece: "Potupa rozených otroků těchto nesahá až ke mně, vnuku císařů, jen když ona mnou nepohrdne!"

A již uháněl letmo zpět k velitelce, aby žárlivým okem a uchem stíhal každý pohled, každé usmání, každé slovo, ba snad i každé dechnutí její; neb Kazančič byl se již k ní navrátil a podával jí důkaz vítězství svého nad seidy bisurmanskými, půli šípu s růží nabodnutou.

"Přijmiž, paní sultánova, znamení toto," mluvil při tom, "že i v hračce se nezhanobí vojvoda srbský. Bývalyť doby, kde jiných, vznešenějších darů se ti dostávalo vděk, než takovéto hříčky malicherné, jež vymislila přesycená smyslnost bisurmanská, a měli přijíti doby, v nichž bys — ale," zarazil se najednou v řeči své, "marně zpomínat toho, co bylo a není; nevrátí se více minulost, jen jednou se otvírá člověku brána blaženosti, blaze tomu, kdo použije okamžiku toho! a před tebou, paní má, byla do kořan otevřena brána ta; zrádný osud, jenž uvrhl Srbsko v porobu, tě oderval ode prachu, a za blaženost lásky ti podal lichý lesk v malichernou náhradu."

(Pokračování.)

*) Seid — strážce tělesný.